

برای عدالت رسانه‌ای دقیقه‌ای ۷ میلیون پول بدهید

۱۳ و ۱۲

روزنامه خبری-تحلیلی، دانشگاهی صبح ایران
صدای خبرنگاران، نگاه جوانان

۶ صفحه
۵۰۰۰ تومان

فصل جدید رادیو مضمون:
روایت سال‌های جنگ

فهرست

شماره مسلسل: ۲۸۰۰
شبهه ۳۰ دی ۱۴۰۲
۸ رجب ۱۴۴۵
۲۰ روزه ۲۰۲۴
شماره: ۴۰۶۲

تولید ۵۰۰ هزار خودروی برقی در عربستان؛ افسانه یا واقعیت

آمار قابل تأمل از شیفیت انرژی در جهان حمل و نقل

www.fdn.ir | Sat 024 | vol.15 | No. 4062 | 16 Pages

از حمله به مقر تروریست‌ها در خاک پاکستان چه می‌دانیم؟
سیاست‌های بازدارندگی چه مولفه‌هایی دارد؟
چرا برای ابعاد سیاسی و رسانه‌ای فکری نشده بود؟

معمای پیچیده شرق

نقدی به یک رفتار رسانه‌ای که چند بار تکرار شده است

کاش مردم سیستان و بلوچستان توبیت خانم خبرنگار را ندیده باشند

۱

نوذر شفیعی از ایده مودی برای نقش آفرینی در غرب آسیا می‌گوید

طراحی امنیتی - اقتصادی هند

۷

آمارهایی درباره وضع اقتصادی همسایه شرقی که احتمالاً هر اقدام رادیکالی را منتفی می‌کند

۳۵ درصد سوخت پاکستان از ایران تامین می‌شود

۱۶

نقدی به یک رفتار رسانه‌ای که چند بار تکرار شده است

کاش مردم سیستان و بلوچستان توبیت خانم خبرنگار را ندیده باشند

عظیه همتی
دبیرگروه نقد روز

بعد از حمله موشکی جمهوری اسلامی ایران به مقر تروریست‌های «جیش الظلم» در پاکستان، وزارت خارجه در بیانیه‌ای اعلام کرد ایران به تمامیت ارضی کشور پاکستان احترام می‌گذارد و تنها تروریست‌های حاضر در این منطقه را که در حوادث متعددی که در ایران اتفاق افتاده دست داشته‌اند، مورد حمله قرار داده است. اما این در حالی است که در جواب به این حمله ایران چند کودک و زن در خاک سیستان و بلوچستان مورد حمله قرار گرفتند و افکار عمومی کشور از این موضوع بسیار جریحه دار. اما وزیر کشور در اظهار نظری اعلام کرد کشته‌شدگان ایرانی نبوده و از اتباع هستند! موضوعی که با واکنش‌های زیادی نیز همراه شد و حتی مناقشات بر سر هویت قربانیان این حادثه و نسبت‌شان با ایران شکل گرفت. برخی معتقد بودند حتی اگر ایرانی هم نباشند که بر سر این موضوع اختلاف هست. قربانی شدن چند کودک و زن در خاک جمهوری اسلامی ایران بسیار دلخراش و نابخشودنی است. در حالی که در بیانیه پاکستان قربانیان کودک این حادثه تروریست معرفی شدند و آنها را منتسب به گروه‌های ضد پاکستانی اعلام کردند. روز گذشته آمنه‌سادات ذبیح‌پور، خبرنگار پرحاشیه و شناخته‌شده صدواسیما در توبیتی عجیب نوشت: «اصلاً هم معلوم نبود ایران و پاکستان با هم هماهنگ بودند!»، توبیتی که با واکنش‌های متعددی به‌خصوص از سوی اهل رسانه مواجه شد و این توبیت را خلاف امنیت ملی و به ضرر دستگاه دیپلماسی کشور دانستند. این ژست «من خبر دارم»‌های فراتر از شأن و جایگاه یک خبرنگار سیاسی از کجا آمده است؟ آیا جمهوری اسلامی ایران با دولت پاکستان برای مورد هدف قرار دادن یک گروهک تروریستی هماهنگ بوده است؟ آن وقت ذبیح‌پور که مدعی این هماهنگی است و بالحن شیطنان آمیز و زننده‌ای از آن حرف می‌زند، نظرش درباره پاسخ این حمله که منجر به کشته شدن کودکان و زنان شده چیست؟ آیا این موضوع را هم هماهنگی تلقی می‌کند؟ خبرنگار صدواسیما که در سال‌های اخیر ادعای بصیرت و انقلابی‌گری داشته از اثرات این توبیت خود و مخاطرات امنیتی که برای ایران دارد خبر ندارد؟ نظر مردم سیستان و بلوچستان که بارها قربانی

حملات تروریستی شده‌اند نسبت به توبیت این خبرنگار چیست؟ در روزهایی که تمام رسانه‌ها تلاش می‌کنند فضای آرامی را به نفع امنیت روانی کشور رقم بزنند توبیت نسنجیده این خانم چه معنایی می‌تواند داشته باشد جز آنکه سوزه را دودستی تقدیم رسانه‌های ضد ایرانی کند؟ آیا خبرنگار صدواسیما سخنگوی جمهوری اسلامی است که بتواند اینطور درخصوص مسائل امنیت ملی کشور اظهار نظر کند؟ البته این اولین بار نیست که ذبیح‌پور با توبیت‌های نسنجیده کار دست امنیت کشور داده است. پیش از این نیز در توبیتی درباره دوربین‌های مترو در حادثه به‌وجودآمده برای آرمیتا گراوند خوراک ضدانقلاب را حساسی فراهم کرد و به خوبی یادشان داد که روی چه موضوعی تمرکز کنند؛ موضوعی که با اطلاع‌رسانی و شفاف‌سازی در روزهای اول به خوبی مدیریت شد اما ذبیح‌پور دوباره با من می‌دانم هایش کار را خراب‌تر کرد. در انتخابات مجلس دوره گذشته نیز ذبیح‌پور بعد از اجماع اصولگرایان واکنش مثبتی در توبیت هایش نشان داد و نوشت که الحمدلله اصولگرایان اجماع کردند؛ توبیتی که باز هم نشان از رفتار نسنجیده شاخص‌ترین خبرنگار صدواسیما در سال‌های اخیر داشت و گویی صدواسیمایی‌ها یا حواس‌شان به توبیت‌های کارمندشان نیست یا اینکه گویا بدشان نمی‌آید ادعای علنی صدواسیما مبنی بر حمایت از برخی گروه‌ها و جریان‌های سیاسی پنهان بچسبند. این در حالی است که پروتکل‌های رسانه‌ای در تمام جهان به این شکل است که خبرنگار حق ندارد خارج از قوانین و چهارچوب رسانه‌اش دست به چنین اقداماتی بزند و در صورت بروز چنین اشتباهاتی با مجازات‌های سختی روبه‌رو خواهد شد. اما این‌طور که به نظر می‌رسد زور خبرنگار صدواسیما بیشتر از این حرف‌هاست و سریال گاف هایش بعد از ابعاد سیاسی و اجتماعی حالا به قسمت امنیت ملی رسیده است. با گذشت بیش از ۲۴ ساعت از این توبیت جنجالی و تامل‌نظره‌ای که این یادداشت نوشته می‌شود نه ذبیح‌پور واکنشی نشان داده و نه حتی مدیران وی درباره این اظهار نظر سفیخ صحبتی کرده‌اند. با این حال با توجه به پیشینه این خبرنگار عذرخواهی که بسیار دور از ذهن بعید به نظر می‌رسد اما حداقل امیدواریم در ادامه فعالیت‌های این خبرنگار سیما این من می‌دانم‌های زاید و البته خطرناک به پایان برسد.

میراحمدرضا مشرف
پژوهشگر حوزه بین‌الملل

یادداشت

صحنه سیاسی بین‌المللی در هفته گذشته تحولات بسیاری به خود دید و در این میان تنش‌های به‌وجودآمده میان جمهوری اسلامی ایران و جمهوری اسلامی پاکستان را باید مهم‌ترین و در عین حال غیرمترقبه‌ترین این تحولات دانست. اما مودی که موجب شد این رخداد غیرمترقبه و حتی شگفت‌انگیز تلقی شود این بود که تنش در زمانی به وقوع پیوست که ظاهراً روابط دو کشور در بهترین و عالی‌ترین سطح همکاری‌ها قرار داشت؛ در همان هفته کاظمی قومی، نماینده ویژه و سفیر ایران در افغانستان در اسلام‌آباد با مقامات این کشور ملاقات‌های متعددی انجام داد، رزمایش مشترک میان دو کشور در خلیج فارس در حال جریان بود، وزیر خارجه در داووس با نخست‌وزیر موقت پاکستان ملاقات کرد و چندین برنامه اقتصادی و فرهنگی با حضور مقامات سیاسی و اقتصادی در حال برگزاری بود. این شرایط باعث شد هنگامی که حمله موشکی و پهنپادی جمهوری اسلامی به پایگاه‌های تروریست‌ها در داخل پاکستان به وقوع پیوست، نخستین گمانه‌زنی‌ها بر این مبنا قرار گیرد که این حرکت در هماهنگی با مقامات سیاسی و نظامی این کشور انجام گرفته باشد. اما واکنش شدید‌اللحن سیاسی پاکستان و به دنبال آن حرکت متقابل نظامی که اسلام‌آباد از خود نشان داد، به خودی خود احتمال هماهنگی دو طرف بر سر این عملیات را بسیار کم‌رنگ کرد. اکنون این سوال مطرح می‌شود که چرا جمهوری اسلامی با وجود این سطح مطلوب از مناسبات دست به چنین اقدامی زد و چه محاسباتی در پس این حمله وجود داشته است؟ در مورد دلیل این حمله جای تردیدی وجود ندارد که افزایش اقدامات تروریستی در هفته‌های اخیر و به‌ویژه دو رخداد تروریستی حمله به شهر راسک و انفجارهای خونین کرمان مقامات سیاسی و نظامی جمهوری اسلامی را به این نتیجه رسانیده بود که در سایه ناکارآمدی شدید سازوکارهای مشترک امنیتی و اطلاعاتی پیش‌بینی شده میان ایران و پاکستان، اقدامی خارج از این چهارچوب‌های مشترک در برابر تروریست‌ها ضرورت دارد.

اما بدون شک این عملیات نظامی برون مرزی بدون بررسی و برآوردی از واکنش‌های احتمالی اسلام‌آباد نسبت به آن انجام نگرفته است. در این رابطه دو سناریو محتمل وجود داشت؛ اول اینکه براساس عرف و رویه متداول بین‌المللی دولت پاکستان مراتب اعتراض شدید خود را به این اقدام از کانال‌های سیاسی و دیپلماتیک نشان دهد و هزینه‌های این عملیات در سطح تأثیر بر روابط دو جانبه سیاسی و حتی اقتصادی، آن هم نه چندان درازمدت، محدود بماند. در واقع این بهترین و مطلوب‌ترین سناریوی ممکن به نظر می‌رسد. اما سناریوی دوم بر پایه این پیش‌بینی قرار داشت که علاوه بر اعتراضات سیاسی و دیپلماتیک، امکان انجام عمل متقابل نظامی از سوی پاکستان را نیز باید در نظر گرفت. در واقع سناریوی دوم بدترین حالت ممکن را پیش‌رو قرار می‌داد و به همین علت نیز لازم بود تا برآورد دقیقی از سود و زیان و در واقع هزینه‌های این اقدام انجام گیرد. انجام عملیات از سوی جمهوری اسلامی نشان می‌دهد در بررسی سناریوها و برآوردها نسبت به عواقب احتمالی این کار، در نهایت کفه ترازو به سوی منفعت انجام این کار سنگینی کرده و در هر صورت اقدام نظامی صرف نظر از واکنش اسلام‌آباد ضروری تشخیص داده شده است. اما در مورد اینکه چرا پاکستان در پاسخ به این عملیات نظامی جمهوری اسلامی، سناریوی دوم را انتخاب کرده و به اقدامات توامان دیپلماتیک و نظامی روی آورد، چند نکته قابل ذکر وجود دارد. اول اوضاع سیاسی پاکستان و وضعیت شکننده و تقریباً نامطلوبی که نظامیان این کشور از زمان برکناری عمران خان با آن روبه‌رو بودند، اینگونه ایجاب می‌کرد که ارتش با نشان دادن یک واکنش قاطعانه‌تر در برابر این رخداد، بخشی از وجهه و محبوبیت خود در داخل را ترمیم کند. در پیش‌بودن انتخابات پارلمانی که ارتش همواره یکی از ارکان مخفی آن محسوب می‌شود نیز پیش از پیش‌ارتش را در این زمینه مصمم کرد. اما تقارن زمانی این حملات با حملات موشکی ایران به مراکز تروریست‌ها در عراق و سوریه از یک سو و انجام عملیات از سوی ایران در فضایی به شدت تبلیغاتی، از عوامل دیگری بودند که دولت و نظامیان پاکستان را ناگزیر کرد تا به سمت اقدام متقابل حرکت کنند؛ در غیر این صورت، پیش از این نیز چنین عملیات‌هایی در خاک پاکستان به شکلی بدون سررسود انجام گرفته بود و واکنشی از

این نوع را به دنبال نداشت. اکنون که چنین شرایط غیرمترقبه‌ای در روابط دو جانبه تهران و اسلام‌آباد پیش آمده، بسیاری منتظر این هستند تا ببینند آینده این روابط به چه نحو پیش خواهد رفت. در این راستا برخی که از بالا رفتن تنش‌ها در منطقه چندان بدشان نمی‌آید، سعی می‌کنند تا بر آتش این معرکه دمیده و از مواردی همچون افزایش دامنه تنش‌های نظامی و تقابل گسترده دو کشور سخن بگویند. اظهارات بایدن و برخی مخالفان دولت جمهوری اسلامی در خارج از این دست بوده است. برخی هم در سطحی محدودتر، سعی دارند تا ترسیم آینده‌ای تیره و تاریک برای روابط دو کشور، این رخداد را با مواردی همچون تنش‌های به‌وجودآمده در روابط تهران و ریاض مقایسه کنند. اما همه این اظهارات و دیدگاه‌ها در شرایطی انجام می‌گیرد که بررسی و کاوش در پیام‌های رد و بدل شده میان دو طرف طی این تنش، عمدتاً به سمت وسوی تأکید بر سابقه مثبت روابط دو جانبه، سیاست برادری و حسن همجواری میان دو کشور و همکاری و هماهنگی بیشتر در مبارزه با تروریسم تأکید داشته است. پیام مسالمت‌جویانه و توأم با تأکید بر تداوم «گفت‌وگوهای صمیمانه» و «همکاری‌های معنادار» از سوی شهباز شریف، یکی از رهبران مسلم لیگ (حزبی) که دولت آینده پاکستان را متعلق به آن می‌دانند) کاملاً گویای همین امر است. و سخن پایانی اینکه به رغم وقوع تنش‌کنونی در روابط دو کشور، باید به این موضوع امیدوار بود که چنین رخدادی در بلندمدت اساس وقوع برخی تحولات و تغییرات مثبت در روند و ترتیبات همکاری‌های دو کشور در مبارزه با تروریسم را فراهم کند. علی‌رغم اینکه از توافق امنیتی دو کشور نزدیک به ۱۰ سال می‌گذرد و طی این سال‌ها جلسات امنیتی مشترکی به طور مداوم میان دو کشور در جریان بوده، اما تشدید اقدامات تروریستی در هر دو کشور نشان می‌دهد اثرگذاری عملی آنها بسیار ناچیز بوده است. اکنون و با رخداد ناخوشایندی که در صحنه روابط دو کشور به وجود آمده است، شکی نیست که مساله مبارزه با تروریسم هم به گونه‌ای کاملاً جدی‌تر و با حساسیت هرچه بیشتر از سوی دو طرف دنبال خواهد شد؛ آن وقت است که می‌توان گفت این تنش در امر مبارزه با تروریسم و همچنین در تثبیت روابط بلندمدت دو کشور، حاوی درون‌مایه‌های مثبتی بوده است.

روایت
سال‌های جنگ

فصل جدید رادیو مضمون منتشر شد!

رادیو مضمون، کاری از گروه پادکست‌های همیشه در میان و روزنامه فرهیختگان

@radiomazmoon